

Nem elég függetlennek látszani, függetlennek is kellene lenni.

(Gondolatok az új szakértői törvényről)

Korábbi időben a Kúria elnöke megtisztelt azzal a feladattal, hogy vegyek részt a „**Szakértői bizonyítás a bírósági eljárásban**” című témakörrel foglalkozó joggyakorlat – elemző csoport munkájában. Ennek során – **Dr Molnár Ambrus kúriai tanácselnök úr** irányításával – sikerült áttekinteni a működés azon szegmenseit is, amelyekre a több mint negyedszázados igazságügyi szakértői tevékenységem során nem figyeltem, vagy nem jutottam el a felismerésig.

Ilyen előzmények után van bátorságom az új szakértői törvény olyan irányú vizsgálatára, amely **a bírói - ehhez kötődően kifejezetten a szakértői - függetlenség** szempontjából értelmezi annak alkalmazási körülményeit. Másik szempontot a törvény „**működőképessége**” képezi, azaz az előírásai végrehajthatók – e, vagy netán előbb – utóbb alkalmatlanok lesznek

Az új törvény - a **2016. évi XXIX. törvény az igazságügyi szakértőkről** – néhány kivétellel 2016. év június 15. napján lépett hatályba, *(a nem meghatározó kivételek egy részét szeptember 15. – ét, illetve 2017. január 1. napját követően kötelező alkalmazni.)* A hatályon kívül helyezett két törvény – a 2005. évi XLVII. törvény az igazságügyi szakértői tevékenységről, és az 1995. évi CXIV. törvény az igazságügyi szakértői kamaráról. A fentiekből az következik, hogy az új törvény generális, a tevékenység összes elemét kívánja – egységes szerkezetben – átfogni.

Az általános jogi környezet – amit állampolgári szinten is illik ismerni – azt feltételezi, hogy a bírói függetlenség a jogállami keretek egyik alapköve, amelynek az a biztosítója, hogy a bíróság – mint jogalkalmazó, de önálló hatalmi ág – teljesen független a végrehajtó hatalomtól, azaz a mindenkori kormánytól. Ha pedig független, akkor **az igazságügyi szakértés – mint alapvetően a bírói munkát kiszolgáló tevékenység – csak akkor felelhet meg a jogállami kereteknek, ha az is – minden engedmény és kivétel nélkül – szintén független.** Ebből kiindulva próbálom – a saját tapasztalataim szemüvegén keresztül – vizsgálni az új törvény egyes előírásait.

Köztudott, hogy a szakértők közreműködésére a bíróságokon kívül is szükség van, ahol a függetlenség legalább olyan fontos, mint a bírósági gyakorlatban. Például a rendőrségi, ügyészségi kirendelések során készített vélemények előbb vagy utóbb a bíróság hatókörébe kerülnek, ahol csak akkor tölthetik be feladatukat, ha objektívek, azaz függetlenek, csak a szakmai megkötések szerint készülnek. **Emiatt a szakértő függetlenségének a kirendelőtől – megbízótól elvonatkoztatva is alapvető magatartási formának kell lennie.**

A. A szakértővé válás:

A törvény – valamelyest átfogalmazva – átvette a korábbi, 2005. évi XLVII. törvény eljárásrendjét. Ennek az a lényege, hogy szakértő az lehet, aki **megfelelő felsőfokú végzettséggel** és meghatározott – nem jelentős mértékű – **szakmai gyakorlattal** rendelkezik. Ezt kiegészíti az a kötelem, hogy ha az adott szakterületen valamilyen szakmai kamara is működik, akkor a jelentkezőnek kötelező annak is tagja lenni, illetve az ott megadott **szakmai jogosultság** lehet a szakértői kijelölés – a szakmai zsargon szerint a kompetencia – kerete. A folyamat véghezvitelére a névjegyzéket vezető hatóság, esetünkben az **igazságügyi minisztérium** kapott felhatalmazást.

A felsőoktatás rendszerében az elmúlt évtizedekben végbement átalakulások a végzettség egyszerű megállapítását egyes esetekben bonyolulttá teszik, nem beszélve a külföldön megszerzett képesítésekről. Ennek kiküszöbölésére mindkét törvény – gyakorlatilag azonosan – egy bizottságot hatalmazott fel arra, hogy kétes – vagy bonyolult – esetben eldöntse: a jelölt a végzettség követelményének megfelel – e, vagy nem.

A „jogfolytonosságot” az is képviseli, hogy a besorolás lehetőségeit egy korábbi, **a 9/2006. (II. 27.) IM rendelet** – és melléklete – szabja meg, bizonyos mértékig korlátok közé szorítva a szakági megjelölést is, mert a rendeleti megfogalmazástól eltérni nem lehet. Egyik következmény a **kötelező átsorolás**, ami a rendelkezések előtti szakértői kijelölések személyeit is érintette.

A fenti eljárás merev, a szakértő – jelölt egyéb adottságait törvénytörvényesen nem vizsgálja, az alkalmasságot csak és kizárólag a dokumentumok döntenek el. Megjegyzem, hogy a névjegyzéket vezető hatóság – azaz jelenleg a minisztérium – eleve alkalmatlan arra, hogy a dokumentumok adattartalmán túl bármit is vizsgáljon, tehát a módszer a hibás, nem annak az alkalmazása.

A rendszer a gyakorlatban már jóval több gondot vet fel. Ezekből néhány, elsősorban adminisztrációs elem:

A rendelet melléklete azon szakértők szakmai besorolásának megváltoztatására is sort kerített, akik jóval annak kiadása előtt – más szakmai besorolással – szerezték meg a kompetenciájukat. A kötelező átsorolás mentén a megváltozott szakmai „sávszélesség” sértheti a szakértő korábban megszerzett – és gyakorolt - lehetőségeit. Az is igaz, hogy ez nem az új törvény „hibája”, a korábbi is ezzel „dolgozott”. Legfeljebb csak az rögzíthető, hogy az új törvény nem élt azzal a lehetőséggel, hogy a régebbi hibáját korrigálja.

A szakmai kamarák besorolási rendjéhez kötött szakági kijelölés automatikus alkalmazása azt jelenti, hogy a rendszert „kitesszük” olyan - tulajdonképpen az igazságügyi szakértéstől független - hatásnak, amit egyrészt nem lehet követni, másrészt szükségtelen is lenne. A szakmai kamarák ugyanis – természetesen – az egyes jogosultságok vizsgálatakor csak a saját szempontjukat veszik figyelembe, az elnevezéseket és azok belső szakmai tartalmát is a saját indokaik szerint alakíthatják, nem kötelesek az igazságügyi szakértés speciális igényeit figyelembe venni. Az igazságügyi szakmai besorolások ezt követő gyakori módosítása pedig minden szempontból kerülendő, így idővel a két rendszer között szükségszerű eltéréseket lehet kódolni.

A kompetencia – rendelet kötelezően alkalmazandó megnevezései egyes esetekben nem fedik azt a szakmai tartalmat, amire egyébként a bírósági (és egyéb kirendelői) gyakorlatban szükség lenne. Példának a saját – egyik – besorolásomat hozhatom fel: kijelölésem korábbi megnevezése: **ingatlanforgalom**; jelenlegi: **ingatlan - értékbecslés**. Az eddigi kirendeléseim között is volt számos olyan, ami kifejezetten az ingatlanos szakmához tartozott, de nem volt része a konkrét értékbecslés. Ha szigorúan veszem, az ilyen feladatokra egyszerűen nincs szakági megjelölés, így kirendelhető, kijelölt szakértő sem. Nem várom, de félek tőle, hogy ebből lesz még olyan konfliktus, amit meg kell magyarázni.

A fenti – adminisztrációs – problémáknál súlyosabbak az elviek!

Alapvetőnek azt tartom, hogy a szakértői kör egy részénél nem elégséges feltétel a **képzettség és a gyakorlat** megléte, hanem igény a **képesség és a tapasztalat** megfelelő szintje, ami – a mai, változó világban – nem mindig fedt egymást.

Az igazságügyi szakértői kar alapvetően két csoportra osztható:

- az intézményeknél, *(szakértői intézetekben, laboratóriumokban, egyetemeken, stb.)* dolgozó, főállású szakértőkből,
- és a „polgári” foglalkozásuk mellett, „mellékfoglalkozásként”, netán nyugdíjasként működő

szakértők összességére.

Az „intézményi” kollégák szakértővé válását, azok szakmai hozzáértését, illetve tapasztalatszerzését maga az intézményi rendszer – megfelelő motiváció és gazdasági környezet biztosításával – megteremtheti, ezzel ez a csoport – és annak utánpótlása – elviekben adott lehet. *(Bár itt is felmerülhet az a kérdés, hogy mindezt miért a végrehajtó hatalom – a minisztérium – intézi.)*

A „mellékfoglalkozású” szakértők sokkal szélesebb palettán látják el az igen sokrétű szakmai feladatokat. Ezeknél már gondot okozhat a szigorúan vett képzettség és gyakorlat alapján biztosított szakértői besorolás, mert nem biztos, hogy amire az igazságszolgáltatásnak szüksége lenne – azaz a képességükre és tapasztalatukra – egybevág a képzettséggel és az annak megszerzése időpontjától eltelt idővel.

Már közhelynek számít, de ettől még igaz lehet, hogy egy felsőfokú végzettség szakmai tartalma mintegy 10 év alatt elévül, illetve akár teljes terjedelmében átalakul. Aki pedig ezt „végigéli”, annak a **képessége és tapasztalata** az eltelt egy – két évtized alatt messze eltávolodhat az eredeti végzettségétől. Ebből eredően az igazságügynek az utóbbira lenne szüksége, míg a merev kiválasztási rendszer a végzettsége alapján venné számba.

Az élet sokszor bonyolultabb, mint ahogy azt a törvény lefekteti. Ismert olyan szakmai életút is, ami ugyan **siker**es, de teljesen független a személy korábban megszerzett képzettségétől. A törvény az ilyen pályát kizárja abból, hogy az az igazságszolgáltatást segítse, holott a tudás – mint vitathatatlan kompetencia – egyébként rendelkezésre állna.

A szakértői munkát az új törvény *(később részletezetten)* számos kötelezettséggel terheli. Ilyen a kijelölést kísérő vizsgakötelezettség, *(ami egyébként rendjén való,)* a negyedévenkénti statisztikai jelentés, az éves tagdíj és negyedéves kamarai költségátalány befizetése, a kétévente kötelező jogi továbbképzés, stb.

Ezek mindegyike olyan „teher”, ami mellett pont azoknak válik a szakértői pálya **riasztóvá**, akiket – a „polgári” életben sikeres pályafutás, az ott megszerzett képesség és tapasztalat, a szakmai áttekintőképesség okán – a szakértői karba kellene „csábítani.”

A fenti okokból **a merev besorolási rendszer egyrészt nem fedi a valós kompetenciákat, másrészt az utánpótlás nehezítése miatt a szakértői kar megfelelő szakmai összetételének fejlesztését - fennmaradását akadályozza meg.**

A magyar gyakorlat korábban a szakértők kiválasztását - kijelölését a bírósági szervezet területi egységeire bízta. Ez a rendszer egyrészt biztosította azt, hogy a szakértő formailag is független volt a végrehajtó hatalomtól, a gyakorlati kiválasztás pedig azt is biztosította, hogy a szakértői karba a képzettség mellett a képességek alapján is be lehetett kerülni, hiszen a kijelölés nem csak adminisztratív, merev szabályok szerint történt.

Bár a felvetés maga abszurd is lehet, de a szakértői kijelölést most is végezhetné akár a bírósági szervezet, akár a szakértői kamara is, mint például ez a gyakorlat ismert a mérnök - vagy építész kamaráknál. Ebben az esetben **látszatra** is független lenne a szakértői kar, és a merev, alkalmatlan kiválasztási rendszer is megszüntethető lenne, a szakági kijelölés rugalmasabbá válhatna.

B. A szakértői kamara.

Az igazságügyi szakértők kamaráját a korábbi törvény 1996. január 1. – től hozta létre. Kétszintű „elrendezés” valósult meg, az országban alakult nyolc területi kamara – mint „első fok,” – és a munkáját összefogó, külső kapcsolatokat is ellátó Magyar Igazságügyi Szakértői Kamara.

Az új törvény szerint csak **egyszintű**, a „másodfokú” előd elnevezésének megfelelő kamara jött létre, megszüntetve a húsz éves tapasztalattal rendelkező területi kamarákat. A változtatás indokait a törvény nem részletezi – azok a törvénytervezet indoklásában lelhetők fel – de azok idézése nélkül is rögzíthető, hogy a korábbi rendszer működési problémáit úgy is ki lehetett volna küszöbölni, hogy megmarad a kétszintű struktúra.

Mivel vizsgálatom a függetlenségre és a működőképességre koncentrálok, így a korábbi állapotot nem sírom vissza, az új szerkezet elemzése a feladatomban.

A kamara függetlensége:

Előre bocsátom, hogy a szakértő működésének kötelező függetlensége és a kamara függetlensége között igen laza a korreláció. Az új törvény – a régivel azonosan – tartalmazza azt a szövegrészt, miszerint

„A szakértő a szakvélemény szakmai megállapításaival összefüggésben nem utasítható.” (47.§. /1/ bekezdés.)

A fentiek alapján ezért a szakértői függetlenség és a Kamara függetlensége között csak annyi a kapcsolat, amennyi egy szakértő és a Kamara között fennáll. Szerintem mindegy, hogy ez kevés – e, vagy sok, a lényeg: **valamennyi bizonyosan fennáll.**

Ezek után idézek néhány szövegrészt az új törvényből:

„A Kamara elnökének és elnökhelyetteseinek megválasztását a miniszternek jóvá kell hagynia.” (75. §. /6/ bekezdés.)

Megjegyzem, a miniszter ezzel a jogával élt, és a szabályosan megválasztott egyik elnökhelyettest nem hagyta jóvá. A törvény nem tartalmaz a döntés ellen fellebbezési lehetőséget.

(A Kamara elnöke) „a miniszter jóváhagyásával kinevezi és felmenti a főtitkárt (...)” (77. §. /1/ d.) pontja.)

„A Kamara elnöke az alapszabályt és a Kamara szervezeti és működési szabályzatát jóváhagyás végett a miniszternek megküldi (...)” (78.§.)

„(...) a fegyelmi tanács tagok listája nem hozható nyilvánosságra, de a névjegyzéket vezető hatóságnak meg kell küldeni.” (97.§. /3/ bekezdése.)
Megjegyzem, a hatóság jelenleg azonos a minisztériummal.

„(...) A Kamara elnökének fegyelmi ügyében a fegyelmi tanács tagjait a névjegyzéket vezető hatóság jelöli ki.” (78.§. /4/ bekezdése.)

A szakértő elleni fegyelmi vétséget vizsgáló fegyelmi tanácsban egy fő **„(...) - a kirendelésen alapuló tevékenységgel összefüggő fegyelmi vétség elkövetésének gyanúja esetén – a hatóság képviselőjében vesz részt.” (97. §. /1/ bekezdése.)**

A törvényben külön fejezet rész foglalkozik a kamarai küldöttek és tisztségviselők *(első)* megválasztásának eljárási rendjével. Ebből is idézek – szintén a **kamarai függetlenséget** érintő szövegrészekből:

(Az előkészítés során kijelölt) „(...) ügyvivő testület elnökének feladata (...) a küldöttgyűlés elnökének (miniszter jóváhagyását követő) felkérése.” (145.§. /4/ bekezdése.)

„(...) A közgyűlésen megválasztott küldöttek jegyzékét az ügyvivő testület elnöke haladéktalanul megküldi a miniszter részére.” (146. §. /4/ bekezdése.)

„Amennyiben nincs olyan személy, aki az adott tisztségre vagy bizottsági tagságra jelöltként jelentkezett, úgy a jelölőbizottság egy vagy több személyt – az ügyvivő testület javaslatára, a miniszter jóváhagyását követően – jelöl a tisztségre (...)” (152.§. /4/ bekezdése.)

„A választás eredményét a választási bizottság elnöke haladéktalanul írásban megküldi a miniszternek.” (155.§. /8/ bekezdése.)

Megjegyzem, hogy a törvény más furcsaságokat is tartalmaz. A 146. §. /1/ bekezdése szerint: „**A kamara első tisztségviselőit általános, egyenlő választójog alapján, közvetlenül négy évre választják, titkos szavazással.**” Ez rendben is lenne, ha nem lenne a /4/ bekezdés egyik mondata: „**(...) Nem lehet küldött a területi kamara elnöke és elnökhelyettese. (...)**”. A kizárásnak nincs indoka, és ez – szerintem – alapjogokat is sért.

Az idézeteket nem folytatom. Nem ismerem azokat a körülményeket, amelyek a kamara fenti „önállóságának” törvényi meghatározásához vezettek, de egyértelmű: nem sok különbség lehet egy minisztériumi főosztály irányítási kötelmei és a – kívánalmak szerint szükségszerűen független, de csak annak látszó - Magyar Igazságügyi Szakértői Kamara minisztériumi irányítása között. *(Azt egyáltalán nem állíthatom, hogy nincs különbség, ugyanis a minisztériumi főosztályt az állam fizeti, a kamarát pedig a tagjai finanszírozzák.)* **Ennyit a kamarai – és közvetve a szakértői - függetlenségről.**

A kamara működőképessége:

A durván 3500 fős igazságügyi szakértői kar - szintén durván – fele a fővárosban és az agglomerációjában dolgozik. A másik fele – idősebbek ismerik a kitévelt – Battonyától Nemesmedvesig az országban szétszórta működik. Az egyértelmű, hogyha a szakértőnek bármilyen – személyes – dolga van a kamarával, azt csak és kizárólag Budapesten intézheti. A kamarai feladatokat ellátó tagok is – szükségszerűen – többnyire budapesti, vagy pestkörnyéki kollégák lesznek, mert a tevékenység a fővároshoz kötött. Ez felveti a „főváros – fejűség” rémét *(tudatosan nem vízfejűséget mondok.)*

A törvény ugyan – a korábbi területi kamarai székhelyeken – **ügyfélszolgálati pontok** működtetését tartalmazza, de azok tevékenysége azért kétséges, mert az információkkal csak közvetve rendelkeznek, jogkörük meg nincs. Emiatt a működésük feltételrendszere sem biztosított. A fenti okokból a kamara szükségszerűen távol lesz a tagjaitól, ami a működésre, illetve a döntési mechanizmusra is káros lehet.

A kamara néhány - egyéb - feladatának „működőképességéről” ezután lesz szó.

C. Az igazságügyi szakértő munkájának értékelése:

A törvény ezen – a 17. §. – 22. §. bekezdéseiben részletezett - intézkedését az azóta elérhető hivatalos és egyéb információk szerint – a szakmai *(és laikus)* közvélemény az új szisztéma egyik legnagyobb vívmányának tekinti. Valószínűleg én vagyok a Lucifer a Tragédiában, mert ettől eltérő a véleményem.

Meg kell azt is jegyezni, hogy a szakértő egyes szakmai tevékenységét a névjegyzéket vezető hatóság *(többször jelzem, hogy ez a minisztérium)* eddig is és ezután is ellenőrizhette – vizsgálhatja, erre az új törvény 54. §. – a továbbra is lehetőséget biztosít. A szakértői ismeretségi körömben - közel 30 év óta – nem hallottam arról, hogy arra a hatóság egyáltalán sort kerített volna. Nem erről szól a szakértő értékelése, az új feladat teljes keresztmetszetben a kamarára hárul.

Nem érzékelem a társadalom azon feszítő igényét, hogy a pedagógusok mellett miért pont az igazságügyi szakértőket kell értékelni. Korábban részleteztem a szakértői kiválasztás egyes elemeit, ezért legfeljebb csak azt vélelmezhetem, hogy **az értékelésre a kiválasztás hibáinak korrigálása okán lehet szükség.**

Az értékelésre a kamara – egyik elnökhelyettese irányításával működő – minőségbiztosítási bizottsága kerít sort, a 82. §. utasításai szerint. A munkába egy – legalább 15 éves szakértői gyakorlattal rendelkező - bizottsági tag mellé további kettő – szakmailag azonos tagozatból – bevont tagot kell delegálni, majd az adminisztrációt a titkárság biztosítja.

Az értékelés eredménye: **kiválóan alkalmas; alkalmas, vagy alkalmatlan minősítés** meghozatala. Az utóbbi eset a kamarából való **kizárást** vonja maga után. A minősítéssel szemben a szakértő jogorvoslati lehetőséggel nem rendelkezik, csak az alkalmatlanság megállapítása esetén fordulhat bírósághoz – a törvény szövege szerint – jogszabálysértésre hivatkozással. Ezek szerint **a minősítés szakmai tartalmával szemben – ha az a szakértőre esetleg kedvezőtlen lenne – nincs jogorvoslati lehetőség.**

Véleményem szerint **ez a jogintézmény felesleges és végrehajthatatlan.** A saját vizsgálati szempontjaim szerint egyébként – bizonyos mértékig – **sérti a bírói függetlenséget is.** Kezdjük az utóbbival:

Vizsgálat a bírói függetlenség szempontjából:

Az említett 17. §. /4/ bekezdését érdemes szó szerint idézni:

„Az igazságügyi szakértő munkáját abból a szempontból is szükséges vizsgálni, hogy az általa adott szakvélemény mennyiben volt felhasználható a hatóság eljárásában. A szakvélemény felhasználhatóságát alapvetően nem érinti, ha a hatóság döntését más szakvéleményre vagy egyéb bizonyítékra alapította, és a később beszerzett bizonyíték igénybevételét nem az igazságügyi szakértő szakvéleményének fogyatékoságai indokolták.”

A szöveg - a fenti tartalom szigorú, vagy akár laza – értelmezése szerint azt követeli meg az eljárást lefolytató három szakértőtől, hogy **a teljes, jogerős bírósági (hatósági) eljárás dokumentációját vizsgálja és értelmezze**, majd azután abból a **kirendelő (tehát a bíró) és a szakértő tevékenységének összevetésével ítélje meg a szakértő hozzájárulását az ügy kezeléséhez.**

A fenti eljárásrend egyrészt felvet bizonyos **titkossági – titoktartási** témakört is – hiszen a három szakértő „idegenként” avatkozik bele a folyamatba, de ez a kisebbik aggály. A nagyobb gond az, hogy **a vizsgálódás során nem mellőzhető a bíró tevékenységének elemzése sem, ami** viszont egyértelműen sérti a **bíró függetlenségét**. A helyzetet nem menti az sem, hogy a vizsgálatnak esetlegesen a bíróra levont következtetései nem járnak semmiféle következménnyel, jó esetben meg sem jelennek a jegyzőkönyvekben.

Az értékelés felesleges:

Egy szakértő a bírósági eljárás során az alábbi közreműködést teljesítheti:

- értelmezi a kirendelést, és *(ha fennállnak a feltételek,)* dönt annak elfogadásáról,
- elkészíti és beadja a szakértői véleményét,
- megválaszolja a bíró és az érintett felek észrevételeit,
- a bizonyítási eljárás kiterjesztése esetén kidolgozza az új feladatok szerinti kiegészítő szakértői véleményét,
- a bíróság és a felek indítványaira a fenti eljárás – sor egy részét személyesen, a tárgyalási jegyzőkönyvben rögzített módon **szóban** is közölheti.

A téma elemzésekor nem mellőzhető annak rögzítése sem, hogy **a szakértő a bíróság ítéletéről nem értesül**, azaz – ha a fenti elemek teljesítése útján elvégezte feladatát – annak eredménye számára nem ismert. *(Ezt csak azért jegyzem meg, hogy az előbbiekben ismertetett szakértői minősítő bizottság tagjaival szemben a minősítés során nem rendelkezik teljes információval.)*

A bírósági eljárásra akkor kerül sor, ha az érintett – minimum kettő – fél előzetes elvárásai nem egyeznek, közöttük véleményeltérés alakul ki. Ezek igazolására kezdeményezik a bizonyítási eljárásokat *(amiben – ha a bíró úgy dönt – kirendeli a szakértőt.)*

A szakértő munkája – a felek eltérő véleményét tükröző szakkérdésekben – fejt ki szakmai álláspontot, amit a bíróság kötelezően a felek bírálatára rendel, (illetve saját észrevételeit is megfogalmazhatja.)

Emiatt természetes, hogy **a felek a megkapott szakértői véleményt rendre összevetik az előzetes elvárásaikkal**, és – ha a szakértő talált álláspontjával nem értenek egyet - **észrevétellel** élhetnek, amit a szakértő köteles **érdemben** megválaszolni. Az észrevétel sok esetben - formailag - más szakértő bevonásával kifejtett szakmai levezetésből, **azaz magán – szakértői véleményből** áll, amit a bíróság a rá vonatkozó szabályok szerint kezel. Ezt egészíti ki az, hogy kirendelőnek is adott a lehetősége *(ami kétség esetén kötelezettség is,)* hogy a szakértő álláspontját megfelelő módon tisztázza. Ezek után születik meg a **kirendelő döntése**, *(amiről – a korábbiak szerint – a szakértő nem is értesül.)*

A fentiek igazolják azt, hogy a szakértők munkája az eljárások során is megfelelő ellenőrzésen és minősítésen esik át, további értékelés **felesleges**. Megjegyzem azt is, hogy nem ismerek olyan szellemi tevékenységet, aminek a terméke legalább hasonlóan komoly kontrollon menne át, mint a szakértő produktuma.

Az értékelés – a törvény szerint részletezett formában – végrehajthatatlan:

Az idézett törvényi szakaszok *(a 17. §. – 22. §; illetve a 82. §.)* tartalma mellett a kamarának szabályzatot kell készítenie, ami még hiányzik. Ennek ismerete mellőzésével is megfogalmazhatók azok az aggályok, amelyek eredményeként a megállapítás – azaz a „végrehajthatatlan” – megalapozható.

A törvény a névjegyzékbe *(először)* felvett szakértőnél a felvétel utáni két éven belül rendeli el az értékelést, más helyen azt 18 hónap esetén teszi kötelezővé. Az azt követő időszak – minden szakértőre – 5 éves ciklusokat tartalmaz.

Az csak remélhető – de nem garantálható – hogy a névjegyzékbe frissen felvett szakértő első munkái közül 18 hónap alatt eljut néhány a jogerős lezárásig, és egyáltalán elvégezhető a korábban részletezett vizsgálat. Az ettől eltérő esetek – mint egyedi előfordulások – kezelhetők. Viszont az ötéves ciklus teljesítési kötelezettsége azt jelenti, hogy **évente közel hétszáz szakértő értékelését kell végrehajtani** *(mert jelenleg – ismereteim szerint – hozzávetőleg 3500 szakértő szerepel a névjegyzékben.)* Ez már inkább problémás lehet.

Első lépésben **ki kell választani** – remélem a szakértővel közösen – azt az **egy vagy két munkát**, ami a vizsgálat alapját képezi. *(Saját véleményem szerint az objektív folyamat legalább két munka bevonását tenné szükségessé, egy alapján nehéz megfelelő következtetésre jutni.)*

Ezt követi az, hogy a **kamara beszerzi** az érintett hatóságtól – bíróságtól a munkákkal érintett **teljes dokumentációt**. Ez többnyire **postacsomag – méretű irathalmazt jelent**, ezek teljes tartalmának megőrzését az egész folyamat során garantálni kell, nem beszélve arról, hogy **ez adminisztrációval jár, ami a hatóságokat – bíróságokat is terheli**.

Ennek birtokában kezdhet hozzá a munkához a bizottság legalább egy tagja, aki – az objektív eljárás igényével – időben talán nem köteles ráfordítani ugyanannyit a feladatra, amennyit a szakértő korábban teljesített, de az ügy dokumentációjának szisztematikus átvizsgálásával

- meg kell ismernie a teljes eljárás lényegét,
- tételesen elemeznie kell a kirendelés tartalmát,
- részleteiben vizsgálnia kell a szakértő szakvéleményét, illetve az összes többi közreműködését, valamint azokhoz tartozó kezdeményezések és reakciók szövegét,
- majd mindet össze kell vetni a jogerősítés *(sokszor nem egyszerű)* folyamatán átesett ítélettel.

Ez után kapcsolódhat be a bizottság további két tagja *(ha addig nem vettek részt abban,)* akik megismerik kollégájuk vizsgálata lényegét, majd **eljáró tanács** gyanánt lefolytatják a szakértő kötelező meghallgatását, jegyzőkönyvet készítenek és meghozzák indoklással ellátott határozatukat, majd annak leírása után azt kontrollálva alá is írják.

Ez azt jelenti, hogy becslésem szerint egy szakértő kapcsán - összesítve - legalább **három munkanap ráfordítása** az igény, ami évi hétszáz szakértő esetén 2100 munkanapot jelent. Egy évben adott kb 200 munkanap, ebből következően **a kamarában minden munkanapon legalább tíz szakértőnek csak ezzel kellene foglalkoznia**, nem beszélve a jegyzőkönyv – vezetés és az iratkezelés adminisztratív terheiről. Az egyértelmű, hogy a törvény szerint maximum 14 fős bizottság minden tagjára komoly leterhelés esne, ami a saját szakértői tevékenységükkel párhuzamosan merülne fel. Ez akkora terhet jelent, amit eleve nem szabadna egy – saját praxisában aktív - szakértőre terhelni.

Persze felvetődhet az is, hogy nem kell ekkora időráfordítás egy szakértő értékeléséhez. Ekkor viszont nem teljesül a törvényben lefektetett igény szint, és veszít a vizsgálatok objektivitása is. Mivel **a szakmai megállapításokra nincs fellebbezési lehetőség, az objektivitásból nem lehet engedményt tenni**. Ha mégis megtennénk, akkor ebben az esetben viszont az egész az értelmét vesztené, tehát visszatérhetünk ahhoz, hogy az egész **felesleges**.

Összefoglalás gyanánt ezért tartom a törvényi szabályozást feleslegesnek, végrehajthatatlannak, illetve olyannak, ami sérti a bírói függetlenséget.

D. Fegyelmi és etikai ügyek.

Évtizedet meghaladó időtartamú, a területi kamara etikai ügyeiben szerzett tapasztalataim alapján azt lehet mondani, hogy **az etikai ügyek érdemi elbírálása a kamara egyfajta szolgáltatása a tagjai részére.** Ez a megállapítás arra az igényre alapul, hogy a kamarai tag szakértő biztos lehessen abban, hogy csak valós etikai vétség alapján kap olyan marasztalást, ami arányos az esetleges – túlnyomó többségében nem szándékos – tévedései következményeivel. **Az eljárásrendnek meg kell védenie a szakértőt az alaptalan, nem valós kezdeményezésektől.**

A szakértői munka sajátosságairól korábban már szó volt. Lényege az, hogy a munka végeredménye – a szakértő megállapításai – a felek jelentős részének előzetes elvárásaival nem lehet azonos, és ezzel a fél a szakértői munka eredményéből szembesül. Ez miatt **adott egy potenciális panaszos réteg.**

A beérkezett panaszok nagyjából kilencven százaléka tett kísérletet arra, hogy a számára kedvezőtlen szakértői vélemény következménye – ilyen eszközzel is – megváltoztatható legyen. Az előző törvény 2009. évi módosítása ezeket a kísérleteket kellően kezelni tudta, így elég lett volna az apróbb finomítások átvezetése is. Ezzel szemben **az új törvény szövege generális változásokat hozott.** A továbbiakban csak a **módosítások lényegét** ismertetem.

A fegyelmi vétség:

A törvény bevezette ezt az új fogalmat, az etikai vétség – szintén mint fogalom – meghagyása mellett. A részleteket igen terjedelmesen a 93. §. – tól a 129. §. – ig taglalja. Fegyelmi vétséget követ el az a szakértő, aki gyakorlatilag a munkája során betartandó összes kötelem valamelyikét megszegi, ugyanis a törvény szövege az alábbi:

„Fegyelmi vétséget követ el az az igazságügyi szakértő, aki az e törvény hatálya alá tartozó tevékenységére vonatkozó jogszabályok, szakmai szabályok, kamarai szabályzatok - ide nem értve az igazságügyi szakértők etikai kódexét – és határozatok rendelkezéseit szándékosan vagy gondatlanul megszegi.” (93. §. /1/ bekezdése.)

A szakmai tartalmat illetően megmaradt a korábbi törvény azon kitétele, miszerint

„A fegyelmi eljárás során szakmai szempontból nem vizsgálható az a szakvélemény, amelyet a hatóság jogerős határozatának meghozatala során elfogadott.” (93. §. /5/ bekezdése.)

Az etikai vétségnek csak az említett kódex előírásainak megsértése minősül. Ennek elbírálási módja lényegében azonos a fegyelmi vétség elbírálási rendjével, beleértve az előbbi – a jogerősen elfogadott szakmai tartalom – esetét is.

Az eljárásoknak nincs másodfoka.

A korábbi szabályozás szerint a területi kamara megfelelő bizottsága intézte az első fokot, a másodfok a Magyar Igazságügyi Szakértői Kamara etikai bizottságán belül működött, azaz **az ügyek menete és lezárása megfelelő szakmai keretek között, a kamara szervezetén belül maradt.**

Az új törvény – mivel „csak” egyszintű a kamara – a másodfokot megszüntette, a fegyelmi (etikai) tanácsok érdemi döntése ellen nem lehet fellebbezni.

Lehetőség adott arra, hogy **a szakértő** a határozatok ellen **bírósági eljárást kezdeményezzen**, aminek lefolytatására a kijelölt **Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság** az ország teljes területére vonatkozóan egyedül jogosult. Az eljárás megindítása egyébként az első fokú határozat hatályát nem érinti – az hatályban marad - azt csak a bíróság döntése módosíthatja.

Az így kialakított rendszer az alábbi okokból sokkal hátrányosabb, mint a korábbi:

- **A szakértő jogbiztonsága sérül.** A bírósági eljárás a korábbi fellebbezéshez képest mindenképpen lassúbb, és – mivel nem a kamarán belüli szakmai, a témához hozzáértő körben folyik – bizonytalanabb is.
- **Az eljárás mindenképpen költségesebb**, nemcsak azért, mert a fővároshoz kötött.
- Az első fok határozata hatályának fennmaradása a bírósági eljárás alatt akár egzisztenciális gondokat is okozhat – az ilyenkor természetes morális hátrányok mellett - amit egy esetleges módosító bírósági határozat későbbi meghozatala sem kárpótolhat.

Attól, hogy egy kamara egyszintű, még lehetne olyan belső szervezeti rendszere, amely érdemben rendezné az ügyek másodfokát is. Ez mindenképpen hiányzik. A jelenlegi forma ellenében a bírósági szakaszt sem terhelné annyi ügy, mint ami az új törvény szerint várható lesz.

A fegyelmi eljárási díj.

Az új törvény 105. §. /1/ bekezdése szerint **a bejelentő** – a bejelentésével egy időben – **ötvenezer Ft fegyelmi eljárási díjat köteles befizetni**. Ha a bejelentés „megáll”, a bejelentő a díjat visszakapja azzal, hogy az összes költséget (*ami az ötvenezer Ft – tól eltérő is lehet*) a szakértő fizeti. Ha a bejelentés nem eredményez elmarasztalást, akkor az összeget a bejelentő nem kapja vissza.

Az intézkedés elvileg azért született, mert ezzel is csökkenteni lehet az alaptalan – „nem tetszik a szakértői vélemény” indokú – bejelentéseket. Ez kétségtelenül hatásos lehet egyes esetekben, viszont **nincs a rendszerben költségmentességi, vagy költség – feljegyzési lehetőség**.

Ez mindenképpen korlátozza az intézményi háttérű bejelentések körét (*- a pénzügyi rendezés macerás adminisztrációval jár -*) illetve kizárja azon – **egyébként potenciálisan joggal panaszos** – személyek kezdeményezéseit, akiknek az ötvenezer Ft kétség kívül teher.

A mentességi vagy feljegyzési lehetőség hiánya mellett az eljárási díj – kétségtelen előnyei ellenére - csak torz megoldást eredményezhet.

Az elévülés időtartama.

A korábbi törvény az etikai ügyek elévülési időtartamát

- a nehezményezett cselekménynek a kezdeményező tudomására jutásától számított **hat hónapban**,
- a vélelmezett cselekmény utolsó elemének elkövetési idejétől számított **két évben**

határozta meg. Mindkét határidő túllépése „jogvesztő” volt, azaz – ha bármelyik fennállt - az eljárást nem lehetett megindítani, illetve meg kellett szüntetni.

Az új törvény az elévülési időnek a kezdeményezőre vonatkozó – hat hónapos – határidejét változatlanul hagyta, de a vélelmezett különféle vétségek elkövetése óta eltelt időtartamot – **öt évre emelte**. (96. §.)

Az öt éves elévülési időtartam indokolatlan, de minimum érthetetlen. Az általános – nem kizárólag jogi ismereteken alapuló – köztudat szerint is az elévülés mértéke követi az érte kiszabható büntetési tétel mértékét, az elévülés minimumát a büntetőügyek esetén is nemrég emelték – törvényileg – három évről ötre. Egy – nem bírósági folyamatban, hanem egy köztestület, a kamara előtt folyó - vétség kezelése esetén a büntetési tétel mértéke, mint viszonyítási alap számításba sem jöhet, de mindenképpen megalapozza az **aránytalanságot**.

A másik – inkább gyakorlati, mint jogi szempont szerint – a tapasztalatok alapján az öt év alatt a bizonyítékok jó része elvész, a bizonyíthatóság lehetősége mindenképpen csökken, kopnak az „emlékek”, amelyek az adott etikai *(de az újabb szabályok szerinti fegyelmi)* ügyekben sokszor meghatározó alapot adnak a döntéshez. **Emiatt az elévülés törvényi mértéke mindenképpen nehezíti az objektív elbírálást, ami viszont olyan érdek, ami nem sérülhet.**

Az sem lehet alapos érv a magas értékre, hogy vannak olyan cselekmények, amelyek azt indokoltá teszik. Eddig is – és ez után is – a komoly súlyú cselekedetek nem álltak – állnak meg a kamarán belül, hanem kötelező azokat a bírósági eljárások keretébe utalni, ahol már az azokra vonatkozó elévülési tételek voltak – lesznek érvényben. Emiatt az alacsonyabb elévülési idő nem jelenthet egyben valamiféle bűnpártolást is.

Bár az új törvény alapján még gyakorlati tapasztalatok nem lehetnek, de azt valószínűsítem, hogy a tétel visszaállítása az eredeti értékre hamar időszerű lesz.

A „három csapás” elve.

A korábbi törvény egy nem régi módosítása **bevezette a szakértői etikai vétségekre érvényes „három csapás” elvét**, amikor nyolc év alatt három jogerős etikai vétség megállapítása esetén a tagot a kamarából kizárni rendelte.

Bár az eltelt idő kevés volt arra, hogy a kötelem egyáltalán érvényesüljön *(a bevezetése óta nem telt el nyolc év,)* a tényt magát **megalázónak** tartottam. Arról nem beszélek, hogy az ombudsman a büntetőügyekben is kezdeményezte az „elv” alkalmazásának megszüntetését *(nem tiszttem annak vizsgálata, hogy az milyen eredménnyel járt,)* de egy civil köztestületnél – ha valaki alkalmatlan a feladatára – annak nem az etikai eljárások sorozatán keresztül kell kiderülnie.

Az új törvény jelentősen módosította a korábbiakat azzal, hogy **a három jogerős etikai vétség öt éven belüli „összegyűjtése” fegyelmi vétségnek minősül**, amit fegyelmi eljárás keretében kell vizsgálni és – gondolom súlya szerint – szankcionálni is. *(93. §. /3/ a) pontja.)*

A nyolc év öt évre csökkentése egyben annak az elvi lehetőségét is tartalmazza, hogy ennyi idő alatt „nehezebb” három jogerős verdiktet „begyűjteni”, mint a nagyobb időszámban. A fegyelmi vétséggé minősítés pedig magával hozza annak a kötelezettségét, hogy **a kizárás nem automatikus**, hanem – remélhetően – objektív vizsgálat alapján **mérlegelés tárgya lehet.**

Viszont ez is felvet egy **elméleti problémát**. A három etikai ügyet – szabály szerint – **jogerős marasztalással** kell lezárni mindahhoz, hogy egyáltalán felmerülhessen a fegyelmi ügyé válás. Ha pedig **a fegyelmi ügy lefolytatódik, akkor az abban született verdikt – ha szintén elmarasztaló – már olyan ügyben született, amit korábban lezártak, tehát „ítélt ügy” volt**. Az, hogy egy vétségért ki lehet – e szabni 1 ítélt dolog után + bármilyen további büntetés 1/3 részét, ez erősen **jogelméleti kérdés**, amiben nem lehet még véleményem sem.

Bár továbbra is azt vélem, hogy a szakértői létet nem kizárólag az etikai vétségek elmarasztalása útján kell szabályozni, az új eljárásrend – a „három csapás” szempontjából - mindenképpen jobb lenne, mint az elődje volt *(ha egyébként az alkalmazása jogszerűnek minősíthető)*.

E. Adminisztrációs kötelek.

Az új törvény – gyakorlatilag változatlan formában – meghagyta azt a két adminisztrációs kötelezettséget, ami eddig egyáltalán terhelte a szakértőt. Az egyik a kirendelések nyilvántartása, másik pedig bizonyos fajta adatok továbbításának rögzítéséről – és a nyilvántartás megőrzésének 10 éves köteleméről intézkedett – intézkedik. Ezek tartalmi követelménye a törvényben – vagy mellékletében – rendezett, viszont egyike sem kötött formai követelményhez, akár papír – alapon is lehet vezetni.

Az új szabályozás néhány – **eddig nem létező** – adminisztrációs feladatot ró a szakértőkre. Ezek túlnyomó többsége **csak elektronikus úton teljesíthető**, így azzal a kötelezettséggel is jár, hogy **minden kamarai tag szakértőnek rendelkeznie kell elektronikus elérhetési lehetőséggel**.

Megjegyzem, hogy elég ritkán találok olyan kollégával, akinek nem volt e-mail címe és nem használta a technika szövegszerkesztésre is alkalmas vívmányát, de **volt ilyen**. A kamarákkal kapcsolatos ügyintézés sem kívánta meg ennek kötelező alkalmazását, ami most – az új törvény hatására – megváltozott.

Azt is rögzítem, hogy – reményeim szerint – a kamara **rendezi** az ilyen kapcsolat működtetésére hívatott rendszereit. A nem régi tapasztalataim szerint a regisztrált névre és a jelszóra alapított bejelentkezés kísérletét a gép rendre visszadobta, másnap – bármilyen intézkedés nélkül – szabályosan lehetővé tette.

Az egyes új elemek:

A negyedéves statisztikai jelentés:

A kötelezettséget a törvény 43. §. /2/ bekezdése írja elő, a pontos tartalmát a törvény alapján kiadott, 13/2016. (VI. 29.) IM rendelet 1. §. – a szabályozza, azt a negyedév utáni hónap 20. napjáig kell teljesíteni. **Az adatszolgáltatás hiányát – akár a „0” közlésének elmaradását - a törvény egyéb helyein felsorolt, igen szigorú szankciók terhelik.** A kamara köteles a beadott anyagok éves összesítőjét a következő év február15. napjáig továbbítani a névjegyzéket vezető hatóságnak. *(Azt most nem nehezményezem, hogy a végrehajtó hatalomnak miért van szüksége a tőle független igazságszolgáltatási rendszer ilyen adataira.)*

Az IM – rendeletben csatolt kötelező táblázati forma tartalmaz egy adatsort a kötelező **kamarai költségátalányról** is, ennek részleteiről a következőkben lesz szó.

A törvényt kísérő anyagokból – például a törvénytervezet indoklásából – kiderülően **az adatgyűjtésre azért van szükség, mert a minisztériumnak nincs elég rálátása a szakértői munkára.** Nem ismerem a minisztérium lehetőségeit, de az éves adatokat – talán – egyszerűbb módon is megismerhetné, minthogy kemény szankciókkal fenyegetetten **a szakértőket negyedéves adatszolgáltatásra kötelezi akkor, amikor ő a saját rendelete szerint is csak éves adatokat kap.**

A kamarai költségátalány begyűjtése sem igényelne ilyen sűrűségű procedúrát. A NAV – sokkal nagyobb összegeket érintően – megelégszik a negyedéves előleg – befizetésekkel, illetve az **éves bevallással.** A statisztikai adatok összegzésének célba érése nem lenne hatástalanabb, ha a minisztérium is ezt a módszert tenné kötelezővé.

Más kérdés a statisztikai táblázat adattartalma. A miniszteri rendelet melléklete hét soros, tíz oszlopos Excel – táblát tett kötelezővé, ahol az oszlopokban a különféle kirendelők szerint osztályozott, a szakértő által teljesített kirendelések száma és az azokhoz tartozó egyéb adatok rögzítendőek. Ha már egyszer a rendszer azért született, mert a minisztérium nem ismeri a szakértők tevékenységét, akkor talán **célszerűbb lett volna körültekintőbben összeállítani a táblázat fejlécét.**

Ugyanis a táblázat egyáltalán nem tartalmaz lehetőséget arra, hogy külön szerepeljen a rendőrségnek, az ügyészségnek, az önkormányzatoknak stb.

végzett munka, illetve nem szerepel benne a bíróság peren kívüli kirendeléseinek elkülönítésének lehetősége sem.

A szakértő saját döntésére bízott, hogy ezeket hova sorolja be, ugyanis még a kamarai kitöltési útmutató sem ad eligazítást erre. Viszont adott két „egyéb” rovat, aminél szintén nincs magyarázat arra, hogy az egyik fajta „egyebet” melyikbe, a másikat meg miért a másikba kellene írni, egyáltalán miért van két „egyéb”, és mi közöttük a különbség.

Ha már egyszer kötelező a részletezett forma, akkor mindenképpen több értelmet kellene adni neki.

A kamarai költségátalány.

A kötelezettséget a törvény 51. §. – a és a 13/2016. (VI. 29.) IM rendelet 4. §. – a részletezi. A rendelet szerint a mértéke **díjjegyzékenként 1.000 Ft, és minden rovat alatt, az egyes adónemek vetítési alapjától függetlenül kell feltüntetni.** A befizetés módját az előző pontban részleteztem, de annak összefüggésben kell lennie a negyedéves statisztikai jelentéssel is.

A kötelezettségnek az ad értelmet, hogy a törvény által kialakított új – ugyan egy szintű – kamara szintén törvény által kijelölt feladatainak ellátására a tagoktól beszedett éves tagdíj (*valószínűen*) nem elég a költségek fedezetére, és a munkák darabszámával arányos, mozgó bevétel – azaz a kamarai költségátalány – egészíti ki azt.

Mivel a kamara a törvényben meghatározott feladatait – például a statisztikai adatszolgáltatást és annak összegzését, vagy a szakértői értékelést – az állam felé teljesíti, helye lenne annak is, hogy a kamara hiányzó kereteit a költségvetési forrásokból egészítik ki. A megoldás nem ez, amire külön magyarázat nincs. **A bevezetett rendszer viszont bonyolult, több szektorban megnöveli az adminisztrációt – és még drága is.**

Összességében nem lehet azt megmondani, hogy a pénz kezdő forrása kit terhel. Ha a bíróságok az ellátmányból fedezik (*illetve az egyéb szervek, például a rendőrség a saját költségvetéséből,*) az egyértelműen az államot terheli. Viszont a letétes rendszerben – ettől – nem tesz le többet a letévő, ezért vagy - ha belefér – a letévő fizeti, ha nem, akkor pedig a szakértő. Mindennek csak a tömeges, de kis értékű díjjegyzéket kiállítóknál van valami értelme vizsgálni, az összeg mértéke alapján máshol ez nem jelent nagy érvágást.

Az adminisztráció viszont mindenkit terhel. Attól még, hogy egy sorral nagyobb a díjjegyzék, a szakértő nem „szerved”, de a díjmegállapító és jogerősítő végzéseken ez már több szöveget jelent. **Nem is itt keletkezik az adminisztrációs többlet, hanem a számlázás után a gazdasági hivataloknál, ahol a korábbi kétfajta számfejtés kibővül egy harmadikkal.**

A szakértő az 1.000 Ft – ot külön utaláson kapja meg, ami biztosan valamilyen – a hivatalt terhelő - banki költséggel jár. Mivel a szakértő a megkapott összeget negyedévenként köteles a kamara egyszámlájára **átutalással** teljesíteni, ez mindenképpen nála okoz – további - banki terhet.

A legnagyobb adminisztrációs kötelem mégsem ezekből származik, hanem abból, hogy mindenki, aki találkozik a kötelezettséggel, azt külön kell kezelnie, nyilvántartania, időszak végén elszámolnia, befizetnie, stb. Ez a valódi teher, amit - megint csak azt vélem – átgondoltabb törvénnyel el lehetett volna kerülni.

A szakértő egyszeri igazolási kötelme:

A törvény 159. §. – ának előírásai szerint a szakértő **2016. december 31. – ig** köteles az alábbi, a törvény 1. mellékletében részletezett **igazolások** a névjegyzéket vezető hatóságnak betérjeszteni:

- „**1.11. iskolai végzettség és szakmai képzés a megszerzés időpontjával, valamint nemzetközi vagy hazai szakmai minősítés a megszerzés időpontjával,**
- **1.21. nyilatkozat arról, hogy az igazságügyi szakértő tevékenységét fő – vagy mellékállásban végzi,**
- **1.22. egyetemi vagy főiskolai végzettsége, a diploma minősítése,**
- **1.23. külön minősítésre vonatkozó adat (ha van)”**

Azt részletkérdésnek lehet tekinteni, hogy a 1.11. pont és az 1.22. pont bizonyos fókig fedi egymást, de jobb, ha az egyes bizonylatokat legfeljebb duplán csatoljuk. A kamara honlapján is szerepel a kötelezettség, ami elektronikus teljesítést részletez. A nyilatkozat – szerű dokumentumot még csak – csak lehet, bár aláírás nélkül elektronikusan feladni, de a diplomát – képzettséget igazolni kell, nem elég leírni. Ezért azt bizony be kell szkennelni, stb. aminek a lehetőségével nem rendelkezik minden szakértő. **A törvényi kötelezettség teljesítése tehát komoly rákészülést és „macerát” jelent, magyarul a teljesítés kötelezettsége jelentős adminisztrációs feladat.**

A problémám nem is itt van! **A szakértő a névjegyzéki felvétele, később a szakági besorolás felülvizsgálata során a fenti papírokat rendre szolgáltatta, azt a minisztérium begyűjtötte, azaz ezekkel rendelkezik. Az újabb bekérést – remélem – nem azért kezdeményezték, hogy elvesztek a papírok? A való ok egyébként nem derül ki sem a törvényből, sem annak indoklásából. Csak az adminisztrációs kötelem ismert.**

F. Összegzés.

A vizsgálat alapján az alábbi következtetésekre jutottam:

- Az új törvény a szakértői működés jelentős szegmenseit nem változtatta meg, amiből az is következik, hogy ami nem változott, az nem is lett jobb.
- Ami változott, az a feltételeken csak csekély mértékben javított, a működés körülményeit több helyen inkább rontotta.
- Szerény véleményem szerint adott néhány tisztázandó elméleti kérdés is, amelyek mindenképpen válasz várnak.
- Az új előírásainak egy része felesleges, végrehajthatatlan, vagy sérti a bíróság - és közvetve az igazságügyi szakértői tevékenység - függetlenségét, illetve mindkét helyen növeli az adminisztrációs köteleket.

A fentiek után a törvény alkalmazásának körülményeit mindenki maga minősítheti.

Szolnok 2016. november 5.

Kádár Zoltán
igazságügyi szakértő
névjegyzéki nyilvántartási száma: 001390.